

Täysistunto

Torstai 17.11.2022 klo 16.00—18.09

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Ministeri Lintilä, keskustelu.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.31 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia Business Finland Venture Capital Oy:stä annettuun lakiin niin, että yhtiö voisi nykyisen tehtävänsä lisäksi tehdä myös yksittäisiä valtiontukea sisältäviä pääomasijoituksia. Sijoituspäätökset edellyttäisivät työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiantoa, valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltaa sekä vielä EU:n komission hyväksyntää. Lainmuutoksella mahdollistettaisiin poikkeuksellisesti yhtiön elinkeino- ja teollisuuspoliittiset sijoitukset. Yhtiön nykyinen tehtävä koskee yritysten alkuvaiheen riskisijoituksen edistämistä. Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Talousarvioesityksen täydentävään esitykseen sisältyy tähän tarkoitukseen 90 miljoonan euron määrärahaesitys.

Hallitusohjelmassa osana Elinvoimainen Suomi -kokonaisuutta on tavoitteeksi asetettu uudistaa elinkeinorakennetta, vauhdittaa yritysten kansainvälistymistä, kasvua ja työpaikkojen syntymistä. Hallitusohjelman mukaan keinona on muun muassa vahvistaa yritysten rahoitusasemaa ja omaa pääomaa. Se on myös tämän lakimuutoksen tavoite.

Business Finland Venture Capital Oy on Suomen valtion kokonaan omistama erityistehäväyhtiö. Yhtiö kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, ja sen omistajaohjauksesta vastaa Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Yhtiö on perustettu vuonna 2014. Yhtiön tehtävänä on edistää yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa perustamalla uusia rahastoja, tekemällä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia rahastoihin ja myöntämällä takauksia pääomarahastojen yksityisille sijoittajille.

TEMin hallinnonalalla yritysrahoituksen parissa toimivat Finnvera Oyj ja Suomen Teollisuussijoitus Oy. Näistä on omat lainsäädäntönsä, ja yhtiöillä on omat tehtävänsä ja roolinsa yrityskehityksen rahoittajina. Finnveran vastuut ovat mittavat kotimaisessa rahoitukses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2022 vp

sa, vientitakuiden ja erityistakausten osalta sekä vientiluottojen osalta kesäkuun lopun tilanteen mukaan 25,1 miljardia euroa. Tesi on pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista omistuksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaista pientä ja keskisuurta yritystoimintaa sekä erityisin perustein suomalaisen teollisuuden rakenteellista uudistumista. Tässä tarkoituksessa yhtiö tekee sijoituksia pääomarahastoihin sekä tekee suoria pääomasijoituksia ja hankkii kohdeyrityksien osakkeita. Lain mukaan Tesin toiminnan on oltava markkinaehtoista eikä sijoituksiin sisälly valtiontukea. Lisäksi TEM-kokonaisuudessa toimii Ilmastorahasto Oy, jota koskeva lakiesitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Yritysrahoituksen toimintaympäristössä on havaittu tarve luoda instrumentti valtiontukea sisältävälle valtion pääomasijoitukselle. Lainmuutoksen avulla mahdollistettaisiin yksittäisten elinkeino- ja teollisuuspoliittisten valtiontukea sisältävien pääomasijoituksen tekeminen. Käsillä oleva tehtävä ei luontevasti sovellu muiden toimijoiden rooliin. Lähimpänä tätä uutta tehtävää olisi Tesi, mutta Tesin toimintaa ei esitetä muutettavaksi valtiontukea sisältäväksi toiminnaksi, jotta yhtiön asema säilyisi markkinaehtoisena markkinoiden luottamuksen ja toimivuuden näkökulmasta. Siten valtiontukea sisältävien oman pääoman ehtoisten suorien sijoitusten osalta tarkoituksenmukaisin toteuttaja olisi Business Finland Venture Capital Oy, jonka rahoitukseen voi jo nyt liittyä valtiontukielementtejä rahastosijoituksissa.

Lakimuutokseen liittyviä taloudellisia vaikutuksia on mahdollista arvioida vasta alustavasti. Tarkkaa tietoa ei ole siitä, kuinka monta tukea sisältävää oman pääoman ehtoista lain kriteerit täyttävää sijoitushanketta tulisi arvioitavaksi ja tehtäväksi tulevina vuosina. Kaikki toteutettavat hankkeet edellyttäisivät laaja-alaista vaikuttavuutta sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollon. Uuden 2 §:n 2 momentin perusteella tehtäviin sijoituksiin varautuminen edellyttää yhtiön määrärahojen lisäystä valtion talousarviomenettelyssä. Uudet elinkeinopoliittiset sijoitukset edellyttävät aina komission ennakkohyväksyntää.

Tukielementti voisi olla luonteeltaan esimerkiksi sellainen, että lainan korko voitaisiin sopia markkinaehtoista korkoa alemmalle tasolle. Tällöin tuen määräksi muodostuu todellisen ja laskennallisen markkinaehtoisien koron välinen erotus. Äärimmäisessä tapauksessa voisi olla riskinä sijoituksen menetys, mikäli kohdeyhtiön toiminta alkuperäisistä arvioista poiketen ei jatkuisikaan esimerkiksi yhtiön toiminnan epäsuotuisan kehityksen johdosta.

Toimenpiteiden avulla voidaan vahvistaa tietyn strategisesti tärkeän yhtiön ja laajemmin tietyn elinkeino- tai teollisuuspoliittisesti tärkeän toimialan tai klusterin elinvoimaisuutta. Toimenpiteillä voitaisiin vastata myös erityisesti poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten koronapandemian tai Venäjän hyökkäyssodan kaltaisten odottamattomien tapahtumien aiheuttamien taloudellisten haasteiden lievittämiseen. Toimenpiteillä voitaisiin vastata myös kyseisten poikkeusolosuhteitten seurauksena kilpailijamaissa toteutettaviin erilaisiin toimenpiteisiin ja järjestelyihin.

Poikkeuksellisiin tukea sisältyviin järjestelyihin liittyy viime kädessä aina mahdollisuus siihen, että valtio-omisteinen yritys saa alkuperäistä sijoitusta vastaavan määrän omistusta tukea sisältävää sijoitusta saavasta yrityksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2022 vp

17.37 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle tämän laki-esityksen esittelemisestä. Tämä on varmasti hyödyllinen työkalu. Tänäänhän on käyty tuossa jo edellä eduskunnan kyselytunnillakin keskustelua siitä, millaisia työkaluja pyritään Suomeen saamaan, jotta meillä yritysten tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiopanos-tukset olisivat mahdollisimman vahvoja, koska vain kehittämällä niitä tuotteita, joita myymme sitten maailmalle, pärjäämme siinä kovassa kilpailussa, jossa niin monet muut tekijät, vaikkapa ihan logistiikkakustannukset tai muut vastaavat sijainnista johtuvat tekijät, ovat kieltämättä meille kilpailullinen haitta. Eli meidän on kerta kaikkiaan vaan oltava parempia kuin kilpailijoiden tuolla pääkilpailijamaissa.

Nämä tuet, mitä ministeri Lintilä esitteli, ovat tietysti tarpeen, mutta tuiki tarpeellinen olisi kyllä todella ollut myös tämä verokannustin, jolla oltaisiin saatu entistä enemmän yksityistä rahaa tähän tki-toimintaan, ei vain niin, että aina luomme uusia, pelkällä valtion rahalla tehtäviä tukimuotoja.

En tiedä, salliiko puhemies ja pystyykö tai haluaako ministeri Lintilä sitten ottaa asiaan kantaa, että oliko tämä tki-kannustin sellainen pääministerin mainitsema rusina pullassa, että se piti nypätä sieltä pois, ettei keskusta saa sitä ajettua eteenpäin, vai mikä tämä hallituksen sisäinen dynamiikka tässä oikein oli — arvoisa puhemies, jos ministeri Lintilä tähän pystyy vastaamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Valitettavasti menee kyllä tämän hallituksen esityksen aiheen ulkopuolelle. Ministeri ei kommentoi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.